

תאריך עדכון: 3.5.2023

שם המחלקה: ספרות עם ישראל

שם הקורס: משוררי יידיש בצמתים תרבותיים

מספר הקורס: 13-5602-01

שם הקורס באנגלית:

Yiddish Poets at the Cultural Crossroads

שם המרצה: ד"ר מיכאל לוקין

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 1 ש"ש

סמסטר: ב

שנת לימודים: תשפ"ד

אתר הקורס באינטרנט: MOODLE

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה:

מטרות הקורס -

היכרות עם השירה המודרנית ביידיש ועם ההקשרים התרבותיים ואומנותיים שבהם היא התפתחה.

נלמד לנתח שירה מודרנית ביידיש ולזהות דיאלוגים שניהלו יוצריה עם המשוררים שכתבו בשפות האחרות; נרכוש כלים לניתוח השירים ולדיון מושכל בצורת החריזה, המשקל ומקצב, באוצר הדימויים והמטפורות.

תוצרי למידה -

היכרות עם משוררי יידיש מרכזיים שפעלו בתקופה שבין אמצע המאה הי"ט והשואה. יכולת להבחין בהבדלים בין הסגנונות הפואטיים, ולתאר את ההקשרים הרחבים שבהם פעלו המשוררים.

ב. תוכן הקורס:

המפגש עם השירה המודרנית בידיש דורש מאמץ. ראשית, השפה עצמה לא תמיד נהירה לנו. מעבר לכך, ריבוי הרבדים שמאפיין כל טקסט פואטי, מאתגר אותנו במיוחד, הישראלים בני המאה הכ"א שמבקשים להבין ולחוש שירה זו, אשר נוצרה בהקשרים תרבותיים שמוכרים לנו פחות. ההתמודדות עם אתגרים אלה תחשוף בפנינו מצלולים ודימויים שביצירותיהם של ענקי תרבות יידיש, שפעלו באירופה ובארה"ב. עיון בשיריהם מאפשר להכיר מקרוב זרמים וסגנונות שונים: רומנטיציזם, אימפרסיוניזם, אקספרסיוניזם, אקזיסטנציאליזם, סימבוליזם ואחרים. נראה כיצד השפיעה הבחירה בשפת הכתיבה על גיבוש הזהות התרבותית, קהל היעד, בחירת הצורות והתכנים, וכן כיצד סללה יצירה זו את דרכה על הקהלים המגוונים ומדוע היא רלבנטית לנו.

אופן ההוראה: הוראה פרונטלית בליווי מצגות, האזנה להקלטות קולות המשוררים, עבודה בקבוצות קטנות.

***תמיכה בסטודנטים באמצעות שיעורי זום פרטניים עם המרצה.**

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים -

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מבוא		
2	המשורר כמחנך: א' צונזר, א' רייזן, ד' אדלשטט, מ' ווינצ'בסקי, מ' רוזנפלד		
3	לאחר מלחמת העולם: ד' הושפטיין, פ' מרקיש	קרוטיקוב 2015	
4	ה' לייבויק: מקצב, דימוי, צורה		
5	משוררי קייב	קרוטיקוב תשע"ה	
6	כאליאסטרע	שמרוק תשנ"ז	
7	משוררות: מ' אולינובר, ר' קורן, ק' מולודובסקי, ד' פוגל	כהן תשס"ח נוברשטרן תשס"ח	

	ביר 2006	י' מאנגר	8
	נוברשטרן תשנ"ז	קבוצת "וילנה הציערה"	9
	הרשב 2001	"אינזיכזם"	+10

ג. דרישות קדם:

אין. ידיעת יידיש אינה נדרשת.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

ידיעת יידיש אינה נדרשת.

הגשת המטלות: מטלת המחצית - 3 עמודים בערך; מטלת ההכנה - עמוד 1 בערך; מטלת הסיכום - 6 עמודים בערך. אין רישום שמות. ביצוע המטלות איננו אפשרי ללא הבנה מעמיקה של הטקסטים שברשימה הביבליוגרפית.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

תרגיל מחצית הקורס 30%, תרגיל הכנה למטלת סיום הקורס 20%, מטלת סיום הקורס 50%.

ו. ביבליוגרפיה:

השירים בתרגום לעברית:

בסוק, עידו ואברהם נוברשטרן (תרגום ועריכה), **יאבדו שמיים וארץ: שירת האפוקליפסה היידית: משה-לייב הלפרן, א' לילס, פרץ מרקיש, ה' לייזיק, תל-אביב, 2002**

הרשב, בנימין, **שירת היחיד בניו-יורק: דיוקנאות של ארבעה משוררי יידיש ומבחר שיריהם בתרגום עברי, ירושלים, 2002.**

מר, בני, **זר שלגים: מבחר משירת יידיש, ישראל, 2021.**

מאמרים לקריאה:

הרשב, בנימין, "האקספרסיוניזם ביידיש"; "האינטרוספקטיביזם היהודי בניו-יורק", בתוך ספרו, **מאניפסטים של מודרניזם, ירושלים, 2001, עמ' 144-197.**

ביר, הלן, "הבלאדות של איציק מאנגר: האמנם הן מורשת אירופית?", **חוליות**, 10 (2006), עמ' 59–67.

כהן, נתן, "מקומה ופועלה של קדיה מולודובסקי בסביבה הספרותית היהודית בוורשה", **בקורת ופרשנות**, 40 (תשס"ח), עמ' 163–174.

מאנגר, איציק, "פולקלור וספרות" (1939), תרגמה מידיש חיה בר-יצחק, **חוליות**, 7 (2007), עמ' 361–370.

נוברשטרן, אברהם, "הקולות והמקהלה: שירת נשים בידיש בין שתי מלחמות העולם", **בקורת ופרשנות**, 40 (תשס"ח), עמ' 61–145.

נוברשטרן, אברהם, "שיר הלל, שיר קינה: דימויה של וילנה בשירת יידיש בין שתי מלחמות העולם", בתוך **מווילנה לירושלים: מחקרים בתולדותיהם ובתרבותם של יהודי מזרח אירופה מוגשים לפרופסור שמואל ורסס**, ירושלים, תשס"ב, עמ' 485–511.

נוברשטרן, אברהם, "ספרות ופוליטיקה ביצירתה של קבוצת "יונג-ווילנע", בתוך **בין שתי מלחמות עולם**, בעריכת ח' שמרוק ו-ש' ורסס, ירושלים, תשנ"ז, עמ' 169–181.

קרוטיקוב, מיכאיל, "סלאווישע ערד והפואטיקה של המודרניזם בידיש", **אות: כתב עת לספרות ולתיאוריה**, 5 (2015), עמ' 201–222.

קרוטיקוב, מיכאיל, "ספרות יידיש בברית המועצות בתקופה שבין שתי מלחמות העולם", **תולדות יהודי רוסיה**, בעריכת ישראל ברטל ואחרים, כרך ג', ירושלים, תשע"ה, עמ' 161–175.

רוסקיס, דוד הירש, "ספרות יידיש בפולין", **קיום ושבר: יהודי פולין לדורותיהם**, בעריכת ישראל ברטל וישראל גוטמן, כרך ב', ירושלים, 2001, עמ' 207–224.

שמרוק, חנא, "קווים לתולדות המרכז של ספרות יידיש בוורשה", בתוך **בין שתי מלחמות עולם**, בעריכת ח' שמרוק ו-ש' ורסס, ירושלים, תשנ"ז, עמ' 157–168.